

Opstarten...

Toegangsbewijs

De snor van de ambtenaar is grijs. In het midden zit een bruine vlek. Hij zegt:

– Een spoedaanvraag is duurder.

– Dat is niet erg, antwoordt Ema.

– De week voordat de feestbus naar Spanje vertrekt, zit het hier vol met studenten. Allemaal met een verlopen identiteitsbewijs.

Een grijs verschijnt op zijn gezicht, alsof hij de commissie voor jeugdige onnozelheid in eigen zak mag steken.

– Ik kan het ding nergens vinden, zegt Ema. Het lijkt haar beter om niet te vertellen dat haar moeder de identiteitskaart een paar jaar geleden in tweeën knipte en zei: dan kan je mij niet in de steek laten zoals je vader.

– Kwijt? Dan moet je een verklaring van vermissing invullen. Kunnen we meteen doen. Wat is je voor- en achternaam?

– Ema Somerman.

– Geboortedatum?

– 1 september, 1996.

Hij stopt met typen en kijkt op van zijn scherm.

– Gefeliciteerd!

Zijn blik blijft net iets te lang gericht op haar hals,

waar een bloeduitstorting zit die ze met make-up heeft gecamoufleerd. Het is vandaag warm, maar Ema draagt een trui met lange mouwen. Haar wangen gloeien. Ze heeft lang gewacht op dit moment, deze leeftijd. Niet om auto's te besturen of drank te kunnen kopen, maar om haar identiteit terug te krijgen.

– Leuk cadeautje voor je achttiende verjaardag. Gisteren had je vader of moeder nog een krabbel moeten zetten. Op welke school zit je?

– Is dat een vraag op het formulier?

– Ik heb een dochter van jouw leeftijd. Zit je op het Wolfert? Ken je Marije? Ziet er net zo uit als ik, maar dan jong en zonder snor.

De ambtenaar moet lachen om zijn eigen grap.

– Ik zat op het Montessori. Ik ben al klaar omdat ik het derde jaar heb overgeslagen.

Dankzij deze kruimel persoonlijke informatie wordt Ema de rest van het gesprek professor Somerman genoemd. En professor Somerman mag haar identiteitsbewijs de volgende dag ophalen – een toegangsbewijs tot een nieuwe wereld.

Als alles is geregeld geeft de ambtenaar haar een hand. Hij laat niet meteen los en zegt:

– Er zijn hier genoeg mensen die je kunnen helpen.

I

Een introductie tot de gevaren
van deepfakes (en waarom PROFIL
de oplossing heeft)

2025

Zonder porno geen PROFIL

Welkom in het volgende hoofdstuk uit een verhaal over de waarheid.

Ema oefende onder aan een wenteltrap de eerste zin van haar speech. Ze smeerde haar handen in met een crème die rook naar kersenbloesem. In de conferentiezaal boven haar zaten nu zo'n duizend bezoekers – journalisten, influencers, investeerders, medewerkers. Een paar vips. In haar oortje deelde de productieleider mee dat er op de livestream inmiddels driehonderdduizend kijkers waren ingeschakeld. Drie-honderd-duizend! Zelfs met alle technische wonderen die ze iedere dag bij PROFIL aan zich voorbij zag trekken, kon Ema zich op deze momenten nog steeds verbazen over de ontelbare enen en nullen die via routers, transatlantische kabels en kunstmanen met de snelheid van het licht naar de andere kant van de wereld werden gestuurd. Niet dat ze die verwondering ooit deelde met collega's en vakgenoten – *waar heb je het over?* Prehistorische concepten, grootmoederverbijstering.

Op een scherm werden beelden uit de zaal getoond. In het midden stond een rond podium waaromheen kuipvormige stoeltjes waren neergezet. De zaal was zeker

veertig meter hoog, op de wanden was een motief van zandgolven gestuukt, aan het plafond hingen slierten van synthetisch helmgras en zeewier. Ieder stoeltje stond hoger dan het vorige, waardoor alle bezoekers ongeacht hun plek onbelemmerd zicht op het podium hadden. Erika Sandqvist, de gerenommeerde architect die de ruimte in opdracht van PROFIL had ontworpen, had haar hele leven aan de kust van Kristiansand gewoond. Voor inspiratie is soms niet meer nodig dan uit het raam kijken. Een uitzicht dat zich dagelijks aan je opdringt.

Gejuich, gejoel, hoezee, hoera. Ema zag Solveigh nu op het scherm in een oogstrelend pak op het podium staan. Een paar maten te groot, de mouwen opgestroopt. De regie schakelde over naar een close-up. Blauwe ogen, grote glimlach, witte tanden. Homo technicus. Ze liep heen en weer over het podium en bedankte het publiek voor hun aanwezigheid met een Engels accent waar het Scandinavische van iedere letter was weggesleten.

– Welkom allemaal op de jaarlijkse PROFIL *Future Forward*. Wat geweldig dat jullie er zijn. De zaal zit vol, dat doet mij goed. We hebben een prachtige avond voor jullie in petto, vol interessante sprekers en natuurlijk onze *roadmap* voor 2026, die onze CFO Irshad Syad later uitgebreid aan jullie zal laten zien.

Een close-up van Irshad verscheen op een groot scherm. Glimmende helm van haar en gel. Hij glimlachte en stak een duim omhoog.

– We kijken terug op een succesvol jaar. MINOTAUR, onze baanbrekende software voor het opsporen van deep-fakes, is inmiddels volledig geïntegreerd in YouTube,

WeTransfer, Signal en Bluesky. Daarmee dragen we concreet bij aan een veiligere digitale wereld. Onze gepatenteerde technologie, die via subtiele adertjes in het gezicht een hartslag herkent, blijft de toonaangevende methode om deepfakes van echte beelden te onderscheiden.

Applaus. Dof, donderend getril van stampende voeten.

– Toen we dit bedrijf zeven jaar geleden oprichtten, had ik nooit verwacht dat we zo ver zouden komen. Het is zo ontiegelijk belangrijk wat wij doen. We leven in een tijd waarin de waarheid maakbaar is en anonimiteit en privacy breekbaarder zijn dan ooit.

Emma mompelde Solveighs laatste zin mee, ze had de oneliner inmiddels zo vaak gehoord dat ze 'm meerdere zinnen van tevoren zag aan komen. Net als de volgende:

– Ik had hier niet gestaan zonder porno-actrices. Want het waren hun naakte lichamen waar zielige kelderrukkers jaren geleden andermans gezichten op plakten. Krakkemikkige pixelbrij met een verschrikkelijk trage bitrate. Overduidelijk vervalst, alsof de pornosterren goedkope maskers van andere mensen droegen. Wij van PROFIL voorzagen destijds al wat een desastreus effect die primitieve technologie zou gaan hebben. Op het collectieve vertrouwen in de objectieve werkelijkheid. Op de soevereiniteit van de waarheid.

Solveigh draaide een kwartslag naar rechts.

– In een van onze eerste praatjes, toen nog in een autogarage met een handjevol toeschouwers, voorspelden we de vlucht die deepfakes zouden maken. We kregen gelijk: sinds die voorspelling zijn er ontelbaar veel gemaakt. Iedereen kent de video waarin Obama zegt dat de aanslag op Osama bin Ladens leven is mislukt. Hitler

op korrelige zwart-witbeelden die handen schudt met Eisenhower. Deze deepfakes, zeker in combinatie met voice cloning, zaaien twijfel over de legitimiteit van het oorspronkelijke archiefmateriaal en voeden complottheorieën en nepnieuws.

Ineens merkte Ema de man naast haar op. Headset, tablet. Hij stak drie vingers in de lucht en gaf met een knikje aan dat het bijna tijd was voor haar speech.

– Vorige maand las ik op één dag over Zelensky die zogenaamd zijn strijdkrachten oproept te capituleren, deepfakeporno van drie meisjes die op een middelbare school werd verspreid én duizenden mensen die op aanraden van Arnold Schwarzeneggers digitale kloon een waardeloze cryptomunt hadden gekocht.

Ema kon zich de vergadering van die dag nog herinneren. Hoe opgetogen Solveigh vertelde over dit ‘perfecte voorbeeld’ voor haar speech.

– Deepfakes kunnen oorlogen ontketenen. Waardigheid ontnemen. Mensen financieel ruïneren. Ik vind het pijnlijk dat alle grote spelers zo lang hebben gewacht om zich aan te sluiten bij onze strijd. Pas toen er begin dit jaar een vervalste pornovideo van Elon Musk op X werd gepost, besloot hij geld te steken in de bestrijding van deepfakes op het platform. En hoe toevallig is het dat Meta hun eigen deepfakedetectie aankondigde na een viraal filmpje van Zuckerberg waarin hij het wel heel gezellig maakt met twee mannelijke stagiairs. Wat is het toch met miljardairs en hun fragiele masculiniteit?

Net zoals bij het testpanel een paar weken geleden, zorgde deze zin ook in de zaal voor een goede reactie. Iemand riep: *Screw the billionaires!*

– Nog zo'n voorspelling die uitkwam: dat de achterliggende technologie zich razendsnel zou ontwikkelen. Waar je een paar jaar geleden nog een processor met enorme rekenkracht nodig had om een deepfake te maken, heb je tegenwoordig aan een smartphone genoeg. Met elke stap die wij zetten, is er vanuit de deepfakegemeenschap een antwoord. Als onze software slimmer en sneller wordt, worden de vervalsingen ook slimmer en sneller. Zonder de juiste technologie om de authenticiteit, en dus de realiteit vast te stellen, zal de twijfel over wat wel of niet echt is verder groeien. Woorden als echt, oorspronkelijk en waarheid zullen betekenisloos worden, omdat er voor iedere andere versie van onze geschiedenis een opname gemaakt kan worden. Bij PROFIL noemen we dat de verzuiling van de waarheid; een wereld waarin iedereen in zijn eigen waarheid gelooft.

Een korte pauze. Solveigh keek de zaal in alsof ze op zoek was naar de juiste woorden. Woorden uit een zin die al honderd keer was gelezen, geredigeerd en geoefend, een zin die daarbij klaarstond op de teleprompter.

– Het is makkelijker om mensen te misleiden, dan ze ervan te overtuigen misleid te zijn. Een fraai citaat van Mark Twain, dacht ik, tot iemand mij erop wees dat het nooit officieel aan hem is toegeschreven. Ik vond dat, heel toepasselijk, moeilijk om te geloven. Erkennen dat ik om de tuin was geleid, voelde als gezichtsverlies. En dat raakt een van onze grootste uitdagingen als bedrijf. Want we kunnen wel ons best doen om software te maken die deepfakes herkent, het bedrog moet daarna ook worden erkend. Dat vraagt om een vertrouwen in onze software dat we niet mogen onderschatten. Waarom zou

je immers een computer geloven die beweert dat iets onrecht is, in plaats van je eigen ogen? Dezelfde computer die ook kan worden gebruikt om jou te misleiden?

Op het scherm verscheen in grote letters:

dit is PROFIL+

– Ik denk dat jullie na mijn doemdenkerij wel behoefte hebben aan wat positiviteit.

Het publiek lachte voorzichtig.

Ema slikte en plukte aan haar wenkbrauw. Ze had inmiddels veel van dit soort praatjes gehouden – geen had echter het einde dat ze vandaag had ingestudeerd.

– Steve Jobs zei ooit dat techbedrijven ten onder gaan als marketeers het overnemen van uitvinders. Voor je het weet ben je als bedrijf alleen maar aan het verkopen, en vergeet je een goed product te maken. Dus wat doe ik hier nog als marketingbobo?

Ema's telefoon trilde. Een bericht van Anne, haar assistent:

Veel succes van mij en de rest van het team!

– Ik introduceer daarom met veel bewondering de vrouw die mij jaren geleden overtuigde dat deepfakes niet alleen gevaarlijk zijn, maar de mensheid ook kunnen helpen. Als kartrekker van ons optimistische zusje PROFIL+ staat ze aan het roer van talloze innovatieve oplossingen. Zij is de briljantste programmeur die ik ken. Een waanzinnige CTO. En nog niet eens dertig jaar